

Åkrarnas gipsbehandling effektiviserar på vattenskyddet inom jordbruket

Gipsbehandlingen av åkrar har visat sig vara effektiv, säker och även accepterad av bönderna som ett sätt att minska jordbrukets fosforbelastning på Östersjön. Resultaten bygger på ett omfattande pilotprojekt där gipsspridning har testats i Egentliga Finland. Om gipsbehandlingen togs i bruk i stor utsträckning skulle det bli möjligt att uppfylla de mål som Skyddskommissionen för Östersjön (HELCOM) har fastställt för Finlands del när det gäller att minska fosforbelastningen. Gipsbehandlingen har stor potential med tanke på hela Östersjön.

Gips är effektivt och säkert

Hösten 2016 spreds gips på mer än 1 500 hektar åkermark i Savijoki avrinningsområde i Egentliga Finland. En uppföljning av gipsspridningens effekter har skett såväl på åkrarna som i vattendraget.

- Uppföljningen av vattenkvaliteten i ån Savijoki bekräftar resultatet från tidigare undersökningar, det vill säga att fosforbelastningen från åkrarna minskar med 50 procent, säger specialforskare Petri Ekholm vid Finlands miljöcentral.

Med tanke på att bekämpa övergödning är det viktigt att minska partikelformigt fosfor liksom upplöst fosfor som omedelbart är tillgängligt för algerna. Båda fosfortyperna minskar effektivt och snabbt när gips används. Effekten håller i sig i cirka fem år.

Gips ($\text{CaSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$) innehåller lättupplösligt sulfat som småningom utlakas i vattendragen. I uppföljningar och laboratorieundersökningar har man emellertid inte observerat att de sulfathalter som mätts i åvatten skulle ha negativ effekt på utrotningshotad tjockskalig målarmussla, öring eller stor näckmossa.

Gipsbehandlingen bör föras fram i Finland och andra Östersjöländer

Det har beräknats att det i Södra Finlands kustområden finns cirka 540 000 hektar åkerareal som lämpar sig för gipsbehandling. I de här områdena kunde man börja planera inför att ta gips i bruk. Gipsbehandlingen passar smidigt in som en del av arbetet på bondgårdarna. Behandlingen minskar inte odlingsarealen eller skördarna men kan göra det lättare att luckra upp åkermarken.

- Gipsbehandlingen skulle minska fosformängden med 200–300 ton i Finland och i hela Östersjön med 1 500–2 000 ton per år. Det kostar cirka 70 euro att minska ett fosforkilo med hjälp av gips, medan det med jordbrukets andra metoder kostar cirka 220 euro, konstaterar professor Markku Ollikainen vid Helsingfors universitet.

Utifrån pilotprojektet utarbetas ett förslag om att gipsbehandlingen ska läggas till listan över rekommenderade skyddsåtgärder som får nationellt stöd. Kostnadseffektiviteten för Östersjöskyddet ökar om gipsbehandlingen blir en av de metoder som används på till exempel EU-nivå.

Projektet NutriTrade, som finansieras av EU-programmet Interreg Central Baltic, har i ett pilotprojekt testat gipsbehandlingen som en innovativ skyddsmetod. I projektet SAVE utreds huruvida gipsbehandlingen lämpar sig för att förbättra tillståndet i Skärgårdshavet. Miljöministeriet finansierar projektet SAVE som genomförs av Helsingfors universitet och Finlands miljöcentral.

Mer information:

Markku Ollikainen, professor, Helsingfors universitet, tfn +385 2941 58065, markku.ollikainen@helsinki.fi
Petri Ekholm, specialforskare, Finlands Miljöcentral SYKE, tfn +385 2952 51102, petri.ekholm@ymparisto.fi

Pressmeddelande 25.5.2018

Eliisa Punntila, projektkoordinator, Helsingfors universitet, tfn +385 2941 58061, eliisa.punntila@helsinki.fi

